

ŠAJĀ NUMURĀ:

- Žurnāla "Latvijas Lopkopis" maija numurā 2
- Mazie lauksaimnieki 2021. gadā saņems vienreizēju valsts atbalstu 2
- Darbu sāk jaunais Tehnikas katalogs 3
- Lauksaimnieki aktīvi pieteikušies platību maksājumiem 3
- Skolēnu darbs vasaras brīvlaikā – nodokļi un atvieglojumi 6
- No 1. jūlija – izmaiņas autoratlīdzību saņēmējiem 7
- Atbildes sarežītās situācijās 7
- Augļaižmetņu retināšana – svarīgs pasākums augļu kvalitātei 8
- Ja pakrīti, celies un ej tālāk! 10
- Vai uzturēšanos mežā var ierobežot? 12
- EK ļauj atbalstīt putnkopjus 13
- Ziņojums par appu-tekstnētāju iniciatīvu 13
- Palielina ES ziemāju kultūraugu ražas prognozes 13
- Svarīgākie datumi, kurus lauku uzņēmējs nedrīkst aizmirst 2021. gada jūlijā 14
- Alsungā radīta aplikācija tūrisma uzņēmējiem 15
- Katalogs www.novadagarsa.lv papildina piedāvājumu 16

AKTUALITĀTES

DARBS PIE VĪZIJAS – JAUNO NOVADU ATTĪSTĪBAS SKREJCEĻŠ

Šovasar pēc pašvaldību vēlēšanām Latvijas novadi piedzīvos pārmaiņas, daudzviet raisot bažas par nākotni – kāda būs reformu ietekme uz cilvēku dzīves un darba vidi, vai novadi spēs attīstīt ne tikai centru, bet arī nomalākas vietas? Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra (LLKC) valdes priekšsēdētājs **MĀRTIŅŠ CIMERMANIS** risinājumu redz novadu vīziju izstrādē, rūpīgi izzinot ikviena novada iedzīvotāja vajadzības.

“Es ticu, ka Latvijas novados varam radīt plaukstošu, pozitīvu, cilvēciskās vērtībās balstītu dzīves telpu nākotnei,” saka Mārtiņš,

piebilstot, ka to var paveikt tikai, no sirds ieklausoties citam citā, sadzirdot un kopīgi definējot lietas, kas būs vajadzīgas nākotnē – mūsu bērniem. Tieši patlaban reģionu līderiem ir būtiski ieklausīties iedzīvotājos, uzņemties atbildību par novadu izaugsmi, lai radītu dzīves telpu ar pozitīvu stāstu.

– Kas ir vīzija un kādēļ katram reģionam tāda nepieciešama?

– Atšķirībā no sapņošanas vīzija satur fantāzijas pilnu, bet reālu un emocionālu nākotnes situācijas aprakstu. Spēcīga vīzija ir visaptveroša, bet vienlaikus pietiekami konkrēta, lai radītu radošu pārmaiņu vilkmi starp izvēlēto nākotni un tagadni. Tas paceļ vīziju pāri mērķim.

Galvenais vīzijas uzdevums ir jaunu nākotnes ainu radīšana, iedegt aizrautības dzirksti ikvienā cilvēkā, atbrīvot no rutīnas un bailēm no pārmaiņām. Bieži vien lielas pārmaiņas, ko plāno veikt īsā termiņā, netiek paveiktas, tās tiek noraidītas it kā racionālu iemeslu dēļ, norādot, ka “nebūtu slikti, bet...”. Pēc “bet” seko neskaitāmi argumenti par dažādiem šķēršļiem, kāpēc to nav iespējams paveikt. Ikdienas rutīna un pārmaiņu veikšanā sagaidāmās grūtības nemotivē mainīt dzīves un saimniekošanas veidu, tad vieglāk ir vainot citus “pārmaiņu uz labu” neesamībā.

► 4. lpp.

AKTUALITĀTES

ŽURNĀLA "LATVIJAS LOPKOPIS" MAIJA NUMURĀ

Šajā pavasarī iezīmējušās pārmaiņas gaļas liellopu nozarē – nodibināti divi jauni kooperatīvi, kuru mērķis ir gatavās produkcijas piedāvāšana vietējā tirgū un nākotnē – arī eksportā. Par jaunajām tendencēm maija "Latvijas Lopkopis" izdevumā stāsta Gaļas liellopu audzētāju biedrības vadītājs Raimonds Jakovickis un kooperatīva "GreenBeef.lv" vadītājs Kaspars Ādams.

Kooperācijas tēma tiek turpināta arī rubrikā "Saimnieka pieredze", kurā piensaimnieks, Smiltenes novada z/s "Bērži" īpašnieks Jānis Kuprišs stāsta ne tikai par savu robotfermu, bet arī par to, kādēļ ir kooperatīva "Piena loģistika" biedrs. Jānis: "Es savu nākotni redzu "Piena loģistikā", nav citu variantu. Tas rada stabilitāti."

Kādas ir piena ražošanas pašizmaksas tendences LLKC demonstrējumu saimniecībās no 2016. līdz 2020. gadam, raksta LLKC projektu vadītājs ekonomikā Andris Stepanovs. Galvenais secinājums – lai arī daļai saimniecību izdodas samazināt ražošanas izmaksas un audzēt izslaukumus, piena iepirkuma cena ir zema un nepārsniedz tā ražošanas pašizmaksu.

Rubrikā "Tavs konsultants" šoreiz intervija ar LLKC konsultantu-ekspertu veterinārmedicinā un arī žurnāla autoru Daini Arbidānu. Viena no viņa atziņām, vērtējot lopkopības saimniecību

cībību īpašniekus: "Dažkārt man šķiet, vajadzētu noteikt: kurš vēlas audzēt dzīvniekus, lai veic psiholoģisko testu un iegūst vīselementārāko lauksaimniecisko izglītību." Turpat arī Daini Arbidāna raksts par faktoriem, kas ietekmē liellopu reprodukciju.

Par slaucamo govju atriecināšanu un pupu veselību raksta Jurijs Brente, veterinārārsts un uzņēmuma "GEA" speciālists. Savukārt rekomendācijas teļu turēšanai grupās sniedz Silvija Dreijere, LLKC Lopkopības nodaļas vadītāja un žurnāla nozaru redaktore.

Ikvienam liellopu turētājam būs interesanti izlasīt LLKC lopkopības konsultantes Lailas Plītas rakstu, kā ar ķiploku pulvera pievienošanu dzīvnieku barībā var mazināt mušu un citu uzmācīgo vasaras kaitēkļu uzlidojumus ganāmpulkam.

Aitkopjiem iesakām Latvijas Aitu audzētāju asociācijas aitu vērtēšanas ekspertes Dinās Avotiņas rakstu par jēru vērtēšanu – kuru atstāt audzēšanai, kuru – realizēt gaļai.

Par proteīna nozīmi cūku ēdināšanā turpina rakstīt Latvijas Cūku audzētāju asociācijas izpilddirektore Dzintra Lejniece un Dr. agr. Lilija Degola.

Putnkopjiem vērtīgu informāciju par putnu ganāmpulka papildināšanu pašu spēkiem no cāļiem līdz produktīviem jaunputniem sniedz Latvijas Apvienotās putnkopības nozares asociācijas izpilddirektore Anna Ērliha sadarbībā ar Putnkopības asociācijas

vadītāju Zani Rostokinu.

Zirgkopības nozares ļaudīm šoreiz piedāvājam žurnālistes un LLKC Apgāda redaktore Daces Milleres aprakstu par to, kā Tukuma novada Sēmē z/s "Lejnieki" saimnieko Ivars Amoliņš. Viņš, sadarbojoties ar treneri Aiju Freidenfeldi, izveidojis arī jātnieku sporta klubu "Lejnieki".

Kā ierasts, žurnālā nozares ziņas no Latvijas un ārzemēm, labas veselības uzturēšanas padomi, saimnieku aptauja, recepte un anekdotes.

Atgādinām, ka žurnālu "Latvijas Lopkopis" iespējams abonēt VAS "Latvijas Pasts" pasta nodaļās visā Latvijā, abonēšanas indekss – 2044, pasūtīšanu iespējams veikt arī elektroniski "Latvijas Pasts" mājaslapas elektroniskās abonēšanas sadaļā: https://abone.lv/lv/latvijas_preses_izdevumi/zurnali/2044/2021_gads/

Žurnālu var iegādāties arī Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrā Ozolniekos. **LL**

Iveta Tomšone, LLKC Apgāda vadītāja

VALSTS ATBALSTS

MAZIE LAUKSAIMNIEKI 2021. GADĀ SAŅEMS VIENREIZĒJU VALSTS ATBALSTU

Valdība 11. maijā apstiprinājusi noteikumus par valsts atbalsta piešķiršanas kārtību, ko vienreizējā maksājumā 2021. gadā piešķirs mazajiem lauksaimniekiem.

Mazajiem lauksaimniekiem 2021. gadā atbalstā paredzēti 3 miljoni eiro, lai stiprinātu mazo lauksaimniecības ražotāju saimniecību dzīvotspēju, veicinātu iespējas strādāt lauksaimniecībā un motivētu integrāciju tirgū, un lai sekmētu Latvijas reģionu apdzīvotības saglabāšanu un ainavas sakoptību.

Atbalstu paredzēts piešķirt, balsoties uz 2020. gadā iesniegtā vienotā iesnieguma datiem, ja lauksaimnieka:

- deklarētās dzīvesvietas adrese vai juridiskā adrese visā laikposmā no 2020. gada 1. jūlija līdz 1. decembrim ir reģistrēta Latvijā ārpus valstspilsētām,
- vienotā platības maksājuma vai mazo lauksaimnieku atbalsta shēmas maksājuma saņemšanai deklarēto hektāru skaits 2020. gadā nepārsniedz septiņus hektārus,
- 2020. gadā tiešo maksājumu atbal-

stam noteiktā platība bija vismaz 0,3 ha ar laukaugiem, dārzeņiem, augļu kokiem vai aramzemē sētajiem zālājiem, vai no 2020. gada 15. maija līdz 15. septembrim lauksaimnieka īpašumā bija lauksaimniecības dzīvnieki, kas ekvivalenti vismaz vienai liellopu vienībai. Pēc šiem kritērijiem var izvērtēt, vai lauksaimnieks veic lauksaimniecisko ražošanu.

Vienreizējais atbalsts būs kā papildinājums ES tiešo maksājumu atbalstam, ja lauksaimnieka ES tiešo maksājumu summa par 2020. gadu ir vismaz 100

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

AKTUALITĀTES

DARBU SĀK JAUNAIS TEHNIKAS KATALOGS

Nu jau kādu laiku publiskajā telpā izskan ziņas par jauna elektroniskā lauksaimniecības Tehnikas kataloga (turpmāk – Katalogs) ideju. Šobrīd šī ideja ir tuvu tam, lai tiktu palaista darbībā. Notiek pēdējie pārbaudes un labošanas darbi, bet jūnijā Katalogs tiks iedarbināts ar pilnu jaudu.

Attīstība

Doma par Katalogu aizsākās jau 1997. gadā mācību brauciena laikā, apmeklējot Anglijas dienvidrietumu saimniecības. Latvijā tajā brīdī katastrofāli trūka sistematizētas informācijas gan par tehnikas, gan augu aizsardzības līdzekļu, gan lopbarības, gan arī sēklas materiāla pieejamību, cenām un sortimentu. Turpretī Anglijā tas viss bija apkopots vienā apjomīgā katalogā. Visa informācija vienkopus! Tā nu arī toreiz, pēc atgriešanās no mācībām, kopā ar tehnikas tirgotājiem izveidojām kaut ko Latvijā līdz šim nebijušu un savu – 100 lapaspuses biezu Tehnikas katalogu. Tagad, gadiem ritot, Katalogs, arī pateicoties igauņu kolēģu pozitīvajai pieredzei, ir kļuvis par elektronisku rīku ES līdzfinansēto projektu iepirkumu vienkāršošanai.

Būtība

Katalogs galvenokārt paredzēts ES līdzfinansēto projektu iepirkumu procesa vienkāršošanai. Turpmāk vairs nedarbosies princips – izvēlies lētāko no trim. Tagad potenciālajam līdzfinansējuma saņēmējam, sagatavojot projektu Lauku atbalsta dienesta (LAD) EPS (elektro-

Foto: Jānis Kazotnieks

niskās pieteikšanās platformā), burtiski ar vienu datorpeles klikšķu palīdzību no Kataloga (darbosies LAD EPS sistēmā) būs iespēja izvēlēties tieši to tehnikas vienību, kas konkrētajā gadījumā būs vispiemērotākā. Ne tehnikas tirgotājam, ne pircējam turpmāk vairs nebūs jāsavatavo, bet kontrolierim jāizvērtē trīs piedāvājumu specifikācijas un cenas. Viss šis liekais darbs turpmāk vairs nebūs jāveic. Katalogā esošo tehnikas vienību cenu atbilstību tirgus cenām izvērtēs LLKC sistēmā strādājoši profesionāli vērtētāji. Igauņu pieredze rāda, ka vislabākais rezultāts sasniedzams tieši potenciālā pircēja un pārdevēja ciešā sadarbībā – klients skaidri zina, ko vēlas, tirgotājs tieši tādu specifikāciju ievieto Katalogā, klients šo sev specifisko tehnikas vienību iekļauj projekta pieteikumā un vēlāk arī iegūst īpašumā.

Rezultāts

Lai novērstu nepamatoti lētu piedāvājumu ieviešanu Katalogā, ir no-

drošināts, ka informāciju tajā ievietot būs tiesīgi vienīgi autorizētie konkrētās ražotāja rūpnīcas pārstāvji vai paši ražotāji. Katrai tehnikas vienībai būs atļauti trīs dažādi aprīkojuma līmeņi – bāzes, vidējais un *Premium*. Katalogā būs redzams tikai tehnikas piedāvājums ar specifikāciju un cenu, tajā nebūs minēti tehnikas tirgotāji. Potenciālajam pircējam pašam būs iespēja izvēlēties, ar kuru konkrēto tehnikas tirgotāju sadarboties.

Kataloga ieviešanas rezultātā gan tirgotājiem, gan pircējiem, gan kontrolierim ievērojami samazināsies ES līdzfinansēto projektu ieviešanai nepieciešamais darba apjoms. Tai pašā laikā process būs nesalīdzināmi vienkāršāks, pilnībā caurspīdīgs un pārskatāms. **LL**

Jānis KAŽOTNIEKS,
LLKC Inženiertehniskās
nodaļas vadītājs,
Mehanizācijas un vides eksperts
e-pasts: janis.kazotnieks@llkc.lv
tālr. 63050220

eiro, bet nepārsniedz 1200 eiro.

Valsts atbalsta summa lauksaimniekam veidos 40% no apstiprinātās ES tiešo maksājumu summas, bet lauksaimnieks kopumā varēs saņemt ne vairāk kā 1250 eiro, skaitot kopā gan 2020. gada ES tiešo maksājumu atbalstu, gan valsts atbalstu.

Lai saņemtu atbalstu, nav jāiesniedz iesniegums, jo atbalstu izmaksās, balsoties uz 2020. gadā iesniegtā vienotā iesnieguma datiem. Piemēram, ja patlaban mazais lauksaimnieks saņem mazā lauksaimnieku atbalstu 500 eiro, tad klāt tiek aprēķināti 40% jeb 200 eiro. **LL**

Pēc ZM informācijas

PLATĪBU MAKSĀJUMI

LAUKSAIMNIEKI AKTĪVI PIETEIKUŠIES PLATĪBU MAKSĀJUMIEM

Līdz šā gada 24. maijam lauksaimnieki pieteicās platību maksājumiem, aizpildot vienoto iesniegumu Lauku atbalsta dienesta (LAD) Elektroniskajā pieteikšanās sistēmā. LAD ir saņēmis 55 144 iesniegumus.

Vēl līdz 15. jūnijam var pieteik-

ties platību maksājumiem ar atbalsta apjoma samazinājumu 1% apmērā par katru nokavēto darba dienu.

LLKC konsultantu saraksts platību maksājumu jautājumos 2021. gadā: <https://ej.uz/xo9h>. **LL**

Pēc LAD informācijas

◀ 1. lpp.

Noliekot malā ikdienas racionalitāti, iedzīvotājiem ir iespējas emocionāli sevi identificēt ar vīziju un saprast, kā lēnām, ejot soli pa solim, atsijājot nākotnei nevajadzīgās darbības, virzīties uz izvēlēto nākotni. Ir pietiekami daudz laika, līdz pat 15 gadiem, lai katrs pilnveidotu savas kompetences un mainītu domāšanu. Ilgtermiņa vīzija nebiedē, jo tā dod cilvēkiem laiku tai sagatavoties. *Nākotne kļūs saprotama, aprakstāma un visbeidzot – izdzīvojama.* Darbs ar vīziju ir ļoti svarīgs reģiona attīstības veidotājiem gan īslaicīgos projektos, gan arī ilgtermiņa procesos.

– **Tātad – vīzija nav tikai politikas veidotāju rokās, tajā loma ir katram iedzīvotājam?**

– Nepārprotami. Vīzijai jāspēj motivēt cilvēkus pārmaiņām un pamazām transformēt ikdienu. Vīzija nav galaprodukts, ko nolikt visiem galdā un pateikt: “Tagad darīsim tā”. Vīzijai kā dzirkstelei ir jāpārlec no cilvēka uz cilvēku, rosinot domāt, sadarboties, rīkoties, pamazām mainot saskarsmes kultūru un sabiedrības noskaņojumu. Vīzija darbojas kā kompass, kas nosaka virzienu, kur doties, kā orientēšanās punkts, kas neļauj sadrumstaloties.

Pretēji kaut kādai centrāla menedžmenta noteiktai stratēģijai vīzija atstāj telpu arī individuālajai izvēlei, kas ietver arī apvedceļus. Bieži vien taisnākais ceļš nav tas labākais un apvedceļi sevi attaisno. *Vīzija dod spēku dzīvot un saimniekot nevis no atmiņām, bet gan no idejām.*

Vīzija uz reģionālo izmaiņu veidotājiem iedarbojas kā tirgus ekonomika uz uzņēmējiem. Nosaukšu vairākus punktus, kas ikvienam palīdz strādāt pie vīzijas.

Jāatceras, ka īstenojamo darbu plānam nav jābūt līdz sīkumiem izplānotam, jo tā realizēšana notiek personiskā vidē reģionos, kur katram ir savas noteiktas prasmes un kur neviens nav lielāks speciālists kā katrs pats savas dzīves noteikšanai. Reģiona vajadzības neviens no malas nejūt labāk kā pašī cilvēki uz vietas!

Darbs, kuram ir jēga un kurš ir patīkams, tiks paveikts daudz efektīvāk. Pašnoteikšanās rada motivāciju iesaistīties – iesaiste rada jaunu motivāciju

Foto: Iveta Tomšone

LLKC valdes priekšsēdētājs **Martīņš Cimermanis**

Darbs ar vīziju ir ļoti svarīgs reģiona attīstības veidotājiem gan īslaicīgos projektos, gan arī ilgtermiņa procesos

augšmei, robeža starp darbu un brīvo laiku saplūst procesā.

Kompetences pielietošana ir atkarīga no tā, kad cilvēks vēlas dot savu ieguldījumu (pašizglītošanās, investīcijas, izvēle dzīves vietai) paša izvēlētajā laikā.

Lēmumi tiek pieņemti pašatbildīgi, kas stiprina personisko, mazina žēlošanos un sūkstīšanos par “tiem citiem”.

Tādējādi ikvienam novada iedzīvotājam ir iespējams kļūt par nākotnes veidotāju, pašam sev un apkārtnējam dzīves telpai.

Attīstības “brīvais tirgus”, pateicoties vienotai vīzijai, tiks saturēts kopā. Tā rezultātā pārmaiņu procesam ir augsta iedarbība attiecībā uz pozitīvu noskaņojumu reģionā, tā vērtību, ekonomiku un ticību nākotnei. Pašvērtība,

pašapziņa un cilvēku aktivitātes galarezultātā izveido “vērtību – reģionu”, kurā visi jūtas piederīgi kaut kam svarīgam un lielam. Pārmaiņas izklidina bailes, jo tās kļūst par sabiedrības kopējo lietu, kas tiek kopēji apspriesta, un neziņa izklīst, pārvēršoties drosmē iesaistīties.

– **Kādēļ tieši tagad ir svarīgi strādāt pie vīzijas?**

– Cilvēku sabiedrības attīstība atkal atrodas pārmaiņu krustcelēs.

Uz globalizāciju liktās cerības neizskauda nevienlīdzību pasaulē. Atšķirības starp ziemeļiem un dienvidiem, ekonomiku un dabu, bagātību un nabadzību, pārpilnību un badu ir palielinājušās. Neskatoties uz turīguma pieaugumu un produkcijas pārpilnību, cilvēki industriālajās zemēs nav kļuvuši laimīgāki. “Pārsātinātība” izvirzījusi priekšplānā materiālo, garīgo atstājot novārtā. Neskatoties uz materiālo labklājības pieaugumu, valda neapmierinātība. “Pārsātinātība” bez ilgtermiņā vienotām vērtībām novedīs pie bezjēdzības un bezvērtības sajūtas. “Pārsātinātības” dēļ tiek zaudēta cilvēku tuvība, attiecības, apmierinātība, arī mentalitāte. Jaunieši laukos vairs nesaskata nākotni, pieaugušo autoritātēm viņu acīs nav vērtības.

Neoliberālās ekonomikas modelis veicina to reģionu un arī cilvēku pamestību, kuri nav pietiekami efektīvi

vai tādi nevēlas būt. Tomēr tiek apgalvots, ka šim modelim neesot alternatīvas, ekonomikas loģika sakot, ka jāturpina tāpat kā līdz šim. Šādu loģiku sludina aizvien vairāk tādu cilvēku, kas no tā gūst personīgu labumu. Faktiski cilvēki sludina to, kas viņiem ir vēlams un nodrošina tiem ērtus dzīves apstākļus.

Šīs par zemu novērtētās rīcības rezultāti ir sekojoši: notiek uzņēmumu un produktu pārvietošana un centralizēšana; restrukturizācija – darba vietu likvidēšana industriālajās zemēs, pārstrukturizēšanās izmaksas ir augstas; ir strukturāli radīts bezdarbs; pieaug pārkvalificēšanas izmaksas valstij un iedzīvotājiem; pieaug pamesto teritoriju skaits; nav līdzsvara starp kontinentiem, valstīm un reģioniem; reģionu uzņēmumi un produkti zaudē identitātes, zīmoli un produkti tiek standartizēti, bieži vien apvienoti; notiek ekstrēma vides piesārņošana un dabas resursu izlaupišana; spēcīga migrācija un tā rezultātā radusies sociālā spriedze; zūd produktu kvalitāte un reģionāli tradicionālo produktu kultūra; pieaug starptautisko koncernu vara attiecībā uz atsevišķām valstīm, notiek pastiprināta reģionu šantāža.

Un tas pats attiecas arī uz Latvijas reģioniem un to, kāpēc ir vietas, kur samazinās gan ekonomiskā aktivitāte, gan iedzīvotāju skaits.

– Kā praktiski sākt darbu pie vīzijas īstenošanas?

Ir jāuzdod trīs jautājumi savai nākotnei.

Pirmais – kur mēs atrodamies? Mums jāidentificē savas spējas gan reģionālā, gan individuālā līmenī. Ja reģions nevar izdarīt to, ko tas grib, tad tam vajadzētu gribēt izdarīt to, ko tas var. Tikai, apzinoties savas iespējas, tu vari kļūt brīvs savās rīcībās!

Nākamais – ko mēs vēlamies panākt? Vīziju radīšanas process. Ļauj sirdij runāt. Dzīves un ekonomikas vīzijas. Jauna nākotnes aina. Kā mēs vēlamies nākotnē dzīvot, strādāt un saimniekot. Šis process izraisa rīcības vienotību cilvēku grupā, kuri tai tic.

Trešais – kas mums jādara? Vīziju transformēšanas process. Vīzijas īstenošana ilgtermiņā. Izvēlētas nākotnes prasību ieviešana ikdienas dzīvē un saimniekošanā. Šis process izraisa

inovāciju attīstībā un pārmaiņas vēlamajā virzienā.

Jāatzīst, ka šādi izvēlētais augsmes ceļš nekalpo dažiem izredzētajiem, bet gan izraisa cilvēku prātos un sirdīs garīgo un materiālo atdzimšanu jaunā veidolā un motivē rīkoties. Lieklākais izaicinājums ir vēlamo nākotni ar ilgtermiņa pārmaiņu procesu palīdzību integrēt cilvēku ikdienas dzīvē, lai sajustu pozitīvās lietas, tā radot jaunu iesaisti.

Veiksmīgs darbs pie vīzijas nodrošina, ka reģions būs spējīgs izvēlētos nākotnes izaicinājumus apgūt tagadnē un nodot nākotnē. Reģionālas attīstības māksla ir atkarīga arī no tā, kā mēs spējam noturēt izvirzītos mērķus un neļaut caur eiforiskiem (mazās iegribas) panākumiem vai neparedzētām grūtībām mūs novirzīt no ceļa. Tam jābūt ekselentam zinību un procesa menedžmentam no reģionu pārvaldes un līderiem.

– Vai ir kāds piemērs, no kā mācīties vīzijas radīšanu un īstenošanu?

– Vieni no spilgtākajiem Eiropas valstu piemēriem reģionu aktivizēšanā un atjaunošanā ir notikuši Austrijā un Šveicē. Tur tika veiktas ļoti vienkāršas un cilvēkiem pašsaprotamas lietas – patiesi izjūta klausīšanās cilvēku vēlmēs un noskaidrotas viņu vērtības!

Austrijā tika aptaujāti iedzīvotāji, uzdodot jautājumus par cilvēkiem svarīgām vērtībām un to nozīmīgumu nākotnē. Iedzīvotāju atbildes bija vienkāršas – viņiem ir svarīgi saprast savas dzīves jēgu, līdzdarboties sabiedrības procesos, ne mazāk svarīgas ir savstarpējās draudzības jūtas pret apkārt dzīvojošajiem, kā arī reģionālās piederības sajūta. Viņi novērtē pieredzi un gudrību, un viņiem ir svarīga lietu un darbību vienkāršība un pārskatāmība.

Identificējot šīs tik cilvēcīgi saprotamās lietas, tika izstrādāta teritoriju attīstības vīzija, kurai noticēja vairākums un realizēja to. Tā 20 gadu laikā no reģiona, kuru pameta cilvēki un saruka ekonomiskā aktivitāte, šīs zemes atkal sāka piesaistīt sev jaunus iedzīvotājus un uzņēmumus, jo šeit bija patiesi laba dzīves telpa sakņu laišanai. **LL**

Publicēšanai sagatavoja **Iveta Tomsone**,
LLKC Apgāda vadītāja

Vienīgais SPECIALIZĒTAIS LOPKOPĪBAS ŽURNĀLS LATVIJĀ!

- Aktualitātes piena un gaļas lopkopībā, kā arī zirgkopībā.
- Intervijas ar nozares līderiem.
- Saimnieku pieredzes stāsti no visiem Latvijas novadiem.
- Praktiski profesionālu padomi piena un gaļas lopu audzētājiem.
- Informācija par nozarei saistošām likumdošanas izmaiņām.
- Jaunumi no Latvijas un pasaulē.

Izdevējs: Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs.

Žurnālu "Latvijas Lopkopība" iespējams abonēt VAS "Latvijas Pasts" pasta nodaļās visā Latvijā, abonēšanas indekss – 2044, pasūtīšanu iespējams veikt arī elektroniski "Latvijas Pasts" mājaslapas elektroniskās abonēšanas sadaļā: https://abone.pasts.lv/lv/latvijas_preses_izdevumi/zurnali/2044/2021_gads/

Abonēšanas cena
6 mēnešiem – 19,50 eiro,
3 mēnešiem – 9,90 eiro.

GRĀMATVEDĪBA UN NODOKĻI

SKOLĒNU DARBS VASARAS BRĪVLAIKĀ – NODOKĻI UN ATVIEGLOJUMI

Vasara ir laiks, kad skolēni izmanto iespēju strādāt un nopelnīt. Tā kā ļoti bieži vecāki izmanto nodokļu atvieglojumus par bērniem kā apgādībā esošām personām, tad atgādināšu svarīgāko, kas jāņem vērā, lai vecākiem, gadu noslēdzot, nebūtu jāpiemaksā iedzīvotāju ienākuma nodoklis tāpēc, ka bērns guvis ienākumus.

Savu skaidrojumu balstīšu gan uz normatīvajiem aktiem, gan arī izmantošu VID metodisko materiālu, kurā skaidrots svarīgākais par nodokļiem un bērnu nodarbināšanu vasaras brīvlaikā.

Saistībā ar nodokļu lietām attiecībā uz skolēnu nodarbināšanu būtiski ir divi jautājumi:

- IIN atvieglojumu piemērošana skolēnu un vecāku ienākumiem,
- nodokļu piemērošana skolēna ienākumiem.

Ja vecāki gūst ienākumus, tad parasti vienam no vecākiem tiek piemēroti atvieglojumi par bērnu kā par apgādībā esošu personu. Bieži rodas jautājumi par to, kā notiek atvieglojumu piemērošana, ja apgādājamais pats gūst ienākumus? Ja bērns līdz 19 gadu vecumam turpina mācības vispārējās, profesionālās, augstākās vai speciālās izglītības iestādē un strādā **tikai vasaras brīvlaikā** (no 1. jūnija līdz 31. augustam), vecākiem nav algas nodokļa grāmatiņā jāsvītrot ieraksts par bērnu kā apgādājamo, un atrašanās vecāka apgādībā arī netiks pārtraukta automātiski. Tādējādi arī tad, ja bērns vasaras brīvlaikā strādā, viens no vecākiem saglabā atvieglojumu par apgādībā esošu personu – mātes vai tēva algas daļa, ko neapliek ar nodokļiem, palielinās par 250 eiro mēnesī. Ja bērns ienākuma izmaksātājam ir iesniedzis algas nodokļa grāmatiņu, viņam ir arī tiesības uz neapliekamā minimuma piemērošanu (likuma “Par iedzīvotāju ienākuma nodokli” 12. panta 4.1. daļa; 13. p. 1. d.).

Tiesības uz atvieglojumu par apgādībā esošām personām ir arī tad, ja apgādībā esošā persona (kas ir jaunāka par 18 gadiem) saņem sezonas laukstrādnieka ienākumu atbilstoši likuma

“Par IIN” 11.12. pantam. Nosacījums par atvieglojumu par apgādībā esošu personu piemērošanu gadījumā, kad bērns saņem sezonas laukstrādnieku ienākumu, atrodams likuma “Par IIN” 13. p. 3.4. d.

Savukārt tiem vecākiem, kuru bērni līdz 19 gadu vecumam mācās un strādā arī mācību gada laikā, bērna atrašanās apgādībā tiek pārtraukta automātiski – tiklīdz skolēns uzsācis darba attiecības. Ja skolēns pārtrauc strādāt, vecākiem pašiem bērns jāatjauno apgādībā.

Turpinājumā nedaudz par to, kādi nodokļi skolēna darba samaksai tiks piemēroti. Skolēni var tikt nodarbināti vai nu parastajā nodokļu režīmā, vai arī sezonas laukstrādnieku nodokļa režīmā.

Sezonas laukstrādnieku nodokļa režīms

Sākšu ar nodokļu ziņā vienkāršāko nodokļu režīmu – sezonas laukstrādnieku nodokli. Šim nodoklim likme ir 15% apmērā no aprēķinātā ienākuma. Jāņem vērā, ka sezonas laukstrādnieku nodokli var maksāt tikai konkrētos darba veidos – augļu koku, ogulāju un dārzu sējā vai stādīšanā, sējumu un stādījumu kopšanā, ražas novākšanā, augļu, ogu un dārzu šķirošanā. Minimālais nodoklis par vienu dienu, kad persona ir nodarbināta, ir 70 centi. Ja, piemēram, par nostrādāto dienu aprēķinātais ienākums ir 10 eiro, nodoklis būs 1,50 eiro un samaksa “uz rokas” būs 8,50 eiro. Ja par nostrādāto dienu samaksa aprēķināta, piemēram, 3 eiro, nodoklis būs minimālajā noteiktajā 70 centu apmērā un strādnieks saņems 2,30 eiro. Tāpat jāņem vērā, ka sezonas laukstrādnieku režīmā vienas sezonas laikā kopumā drīkst strādāt ne vairāk kā 65 dienas, kā arī šajā režīmā gūtais ienākums nedrīkst pārsniegt 3000 eiro.

Vispārējais nodokļu maksāšanas režīms

Ja skolēns strādā pie darba devēja (arī pie mikrouzņēmumu nodokļa maksātāja¹) vispārējā nodokļu maksāšanas režīmā, tad darba devējs no algas maksā iedzīvotāju ienākuma

nodokli 20% vai 23% apmērā un valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas 34,09% apmērā – 10,50% darba ņēmēja sociālo iemaksu daļu darba devējs ietur no skolēna algas, savukārt 23,59% sociālo iemaksu daļu darba devējs maksā no saviem līdzekļiem.

Sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas skolēna darba samaksai nepiemēro, ja skolēns ir jaunāks par 15 gadiem. Tātad šādā gadījumā darba samaksai tiks piemērots tikai iedzīvotāju ienākuma nodoklis.

Piemērojamā IIN likme

Atgādināšu par piemērojamo IIN likmi. Ja skolēns algas nodokļu grāmatiņu darba devējam nav iesniedzis, tad ienākumam tiks piemērota 23% likme. Ja algas nodokļu grāmatiņa darba devējam ir iesniegta, tad tiek piemērota:

- IIN 20% likme vai
- IIN 23% likme – ja algas nodokļu grāmatiņā skolēns ir atzīmējis, lai darba devējs piemēro 23%.

Piemēram, ja aprēķinātā alga ir 500 eiro un ir piemērots VID prognozētais mēneša neapliekamais minimums 150 eiro, skolēns pēc nodokļu samaksas saņem 388 eiro.

Ja algas nodokļa grāmatiņa nav iesniegta un aprēķinātā alga ir 500 eiro, skolēns pēc nodokļu samaksas saņem 343 eiro.

Jāatceras, ka algas nodokļu grāmatiņa ir pieejama tikai elektroniski VID EDS sistēmā. Algas nodokļu grāmatiņas iesniegšana darba devējam nozīmē to, ka personai pašai VID EDS ir jāatzīmē, kura no viņa darba vietām ir galvenā ienākuma gūšanas vieta.

Attiecībā uz skolēnu nodarbināšanas juridisko pusi (piemēram, par darba laiku, nodarbināšanas aizliegumiem atsevišķos darbu veidos) neliels skaidrojums ir atrodams Valsts darba inspekcijas mājaslapā: <https://ej.uz/65rx>.

¹ Sākot ar 2021. gada 1. janvāri, mikrouzņēmumu nodokļa maksātāja darbiniekiem nodokļi tiek piemēroti vispārējā kārtībā.

NO 1. JŪLIJA – IZMAIŅAS AUTORATLĪDZĪBU SAŅĒMĒJIEM

Šī gada 1. jūlijs ir datums, kad mainās nodokļu piemērošanas kārtība autoratlīdzību saņēmējiem. Ja laika posmā no 2021. gada 1. jūlija līdz 31. decembrim autoratlīdzības saņēmējs turpinās saņemt autoratlīdzību, neregistrējoties kā saimnieciskās darbības veicējs, tad autoratlīdzībai vairs netiks piemērotas attaisnoto izdevumu normas, kā arī mainās piemērojamās nodokļa likmes:

- ja autoratlīdzība nepārsniedz 25 000 eiro, piemērojams nodoklis 25% apmērā;
- ja autoratlīdzība pārsniedz 25 000 eiro, nodokļa likme ir 40% apmērā.

No autoratlīdzības ieturētais nodoklis tiks sadalīts starp VSAOI (80%) un IIN (20%).

Tiem, kuri saņem autoratlīdzības no kolektīvā pārvaldījuma organizācijas, nodokļu piemērošanā attiecībā uz autoratlīdzībām nekādu izmaiņu nav.

Autoratlīdzības saņēmējs var izvēlēties reģistrēties kā saimnieciskās darbības veicējs un attiecīgi maksāt no gūtajiem ienākumiem nodokļus kā jebkura cita fiziskā persona, kas gūst saimnieciskās darbības ienākumu. **LL**

Linda PURIŅA,
LLKC Grāmatvedības un
finanšu nodaļas vadītāja p. i.,
sertificēta nodokļu konsultante
e-pasts: linda.purina@llkc.lv
tālr. 63007561

“LAUKU LAPU” IESPĒJAMS ABONĒT

Ja vēlaties “Lauku Lapu” saņemt mājās vai birojā, izdevumu iespējams abonēt tikai par piegādes cenu gan pasta nodaļās, gan “Latvijas Pasta” interneta mājaslapā: <https://abone.pasts.lv/lv/katalogs/>.

Abonēšanas indekss – 1163.

LIKUMDOŠANA

ATBILDES SAREŽĪTĀS SITUĀCIJĀS

Publicejam atbildes uz jautājumiem, kuri ik pa brīdim kļūst aktuāli arī lauku apkaimju iedzīvotājiem. Tos portālā www.lvportals.lv sagatavojuši Inese Helmane un Jānis Frīdmanis.

Ja mājas reģistrēšana nav bijusi tiesiska

? Uz zemes atrodas dzīvojamā māja, kas būvēta pirms 1970. g. Tā nav nodota ekspluatācijā. 2009. g. māja reģistrēta Zemesgrāmatā (ZG), un šī akta pamatojums ir mantojuma apliecība. Īpašuma tiesības uz zemi tika atjaunotas 2013. g. Vai tagad iespējams apstrīdēt mājas reģistrēšanu ZG un pieprasīt īpašniekam nodot to ekspluatācijā?

Atbilde: Likuma “Par nekustamā īpašuma ierakstīšanu zemesgrāmatās” 21. pants noteic, ka mantošanas ceļā var ierakstīt būves un tam ir noteikta kārtība. Prasības tiesvedības kārtībā var apstrīdēt ierakstus ZG personas, kuras nav lūgušas nostiprinājumu (Zemesgrāmatu likuma 97. pants). Būvniecības likumā, kas stājās spēkā 2014. g. 1. oktobrī, noteikts maksimālais būvdarbu termiņš – 8 gadi. Visām būvēm, kuru celtniecība sākta pirms šā datuma, būvdarbu pabeigšanas termiņu skaita no 2014. g. 1. oktobra, tātad tās ekspluatācijā jānodod līdz 2022. g. 1. oktobrim. Ja ēka ekspluatācijā netiks nodota, tad tās īpašniekam būs jāmaksā paaugstināta nekustamā īpašuma nodokļa likme: 3% no lielākās vērtības – būvei piekritīgās zemes kadastrālās vērtības vai būves kadastrālās vērtības.

Aizdevuma fakta pierādīšana

? Privātpersona, kura uzskata, ka esmu tai parādā, cedējusi manu parādu piedziņas kompānijai. Tā man aizdevusi naudu ar pārskaitījumu, bet parādu esmu atdevis skaidrā nau-

dā. Parādu piedzinējiem pieprasīju aizdevuma esamības apliecināšus dokumentus, un tika atsūtīti bankas maksājuma uzdevumi. Vai maksājuma uzdevums no bankas ir pietiekams apliecinājums parāda esamībai?

Atbilde: Ja pušu starpā nav rakstiskas vienošanās par aizdevumu, tad šāda aizdevuma esības fakts ir pierādāms tiesas ceļā. Pierādījumi lietā var būt jebkuras ziņas par aizdevuma faktu. Maksājuma uzdevumi par naudas summas ieskaitīšanu jūsu norēķinu kontā paši par sevi nepierāda, ka pušu starpā ir noticis aizdevums, jo naudas līdzekļi varēja būt pārskaitīti jebkuram mērķim. Ja maksājuma uzdevumā ir norādīts cits pamatojums (vai nav norādīts vispār), šīs ziņas ir tikai netieši pierādījumi. Šādā situācijā pušu starpā ir sacīkstes princips, t. i., pierādīšanas pienākums. Civilprocesa likuma 93. p. 1. daļa nosaka: katrai pusei jāpierāda tie fakti, uz kuriem tā pamato savus prasījumus vai iebildumus. Prasītājam jāpierāda savu prasījumu pamatotību. Atbildētājam jāpierāda savu iebildumu pamatotību. Saskaņā ar Civillikuma 1895. p. visas saistību tiesības, kuras nav noteikti izņemtas no noilguma ietekmes un kuru izlietošanai nav likumā noteikti īsāki termiņi, izbeidzas, ja tiesīgā persona tās neizlieto desmit gadu laikā. Prasījumu tiesību noilguma pārtraukumu realizē ar atgādinājumu parādniekam. Civillikuma 1905. p. nosaka: atgādinājums parādniekam pārtrauc noilgumu. Prasījumu tiesību cesija pati par sevi nenozīmē noilguma termiņa pārtraukumu. Noilguma tecējuma termiņš būtu pārtraukts, ja parādnieks tiek informēts par cesijas līgumu un šāda informēšana notikusi 10 gadu termiņā. Ja neatzīstat prasījumu, ir tiesības sniegt parādu piedziņas uzņēmumam atsauci, ka prasību (parādu) neatzīst, tad turpmākais strīds ir skatāms tiesas ceļā. **LL**

DĀRZKOPIBA

Foto: Māris Narvils

Ziedķekaru izretināšana – pirms un pēc

AUGĻAIZMETŅU RETINĀŠANA – SVARĪGS PASĀKUMS AUGĻU KVALITĀTEI

Gatavojot šo materiālu, ir pats ziedēšanas kulminācijas punkts, jo zied ābeles. Pirmās augļu kultūras – persiki, aprikozes, hibrīdās plūmes un Kaukāza plūmes, ķirši saldīši un skābie, bumbieres – jau ir noziedējušas. Šogad savādāk kā citus gadus, praktiski ziedēšanas laikā nebija salnu. Tas nozīmē, ka vairāk vai mazāk notiks varena augļizmetņu veidošanās.

Nedaudz to varbūt patraucēs vēsais laiks un gausāka apputeksnētāju kukaiņu darbība. Iemesli tam ir vairāki, pirmkārt, bites nelabprāt lido vēsos laika apstākļos. Otrs iemesls ir vēl būtiskāks – ābeļu ziedu nektārs ir ar zemāku cukura saturu nekā rapša ziedos esošais, tādēļ bites izvēlas vieglāko ceļu un lido uz rapša laukiem.

Vidēji ražas veidošanai pietiek, ja tiek nodrošinātas iespējas apputeksnēties katram desmitajam ziedam. Lai arī tas pirmajā brīdī šķiet ļoti maz, gala rezultātā veidojas liels augļizmetņu skaits.

Iemesli, kādēļ augļu kokiem augļizmetņi būtu jāretina

- *Augļizmetņu skaita samazināšana* – lielais augļizmetņu skaits rada pārmērīgu slogu augļu kokam. Daļēji koki sargā sevi, vairākkārt nobirdinot augļizmetņus, bet ar to var nebūt pietiekami. Tas nozīmē, ka pārbagātīgi ražojošam kokam tas ir papildu resursu patēriņš – kā ūdens un barības vielas.

- *Ziemcietība* – viens no svarīgākajiem argumentiem veselīgam un ilgi ražojošam dārzam ir kompleksu faktoru kopums, kas to ietekmē. Augļizmetņu skaits augļkokā to iespaido ļoti būtiski. Ne velti ir teiciens “visu labāko bērniem”. Koka izpratnē – visu labāko augļiem. Līdz ar to vajadzīgie resursi sekmīgai ziemšanai nav pietiekami. Augļu koks nespēj uzkrāt barības vielas, kas stiprina audu salciētību – sakņu sistēmā, stumbrā, zaros, lapu un ziedu pumpuros. Tieši šis ir viens no galvenajiem iemesliem, kādēļ “bez iemesla” pēc bagātīgiem ražas gadiem var aiziet bojā visa veida plūmes.

- *Ražošanas periodiskums* – faktors, ar kuru citādi ir praktiski neiespējami cīnīties. Tā primārais iemesls ir bagātīga augļu koku ziedēšana un augļu briedināšana. Šogad ļoti iespējams, ka tāds gads

var veidoties. Kas notiek augļu kokā? Risinās sarežģītas bioķīmiskās reakcijas, kuru detalizēts apraksts nebūs interesants, taču interesants ir rezultāts. Pēc bagātīgās ziedēšanas tiek dots signāls, ka pateicoties bioķīmiskajiem procesiem, nākamajā gadā ziedpumpuri veidojas vai nu ļoti maz, vai neveidojas vispār. Augļu koki spēj “gudri” regulēt un taupīt resursus, lai spētu “atkopties” pēc bagātīga ražas gada. Šīs bioķīmiskās reakcijas notiek ierobežotā laika posmā pēc ziedēšanas.

- *Augļu kvalitāte* – vēl viens būtisks aspekts, kas to ļauj ievērojamā mērā uzlabot. Jo sīkāk ir augļi bagātīgas ražošanas sākumā, jo lielāks ir iegūtais efekts novākšanas laikā. Augļi labāk krāsojas, ja vairāk tiek klāt saules gaisma. Krāsojums ir vienmērīgāks, ja gaisma vairāk var apspīdēt augļizmetņus no visām pusēm. “Nobarojot” mazāku augļizmetņu skaitu, augļu koks to veiks veiksmīgāk, pilnvērtīgāk nodrošinot ar barības vielām, tā veicinot kvalitatīvā sastāva izmaiņas.

- *Kaitēkļu un slimību profilakse* – pareizi retinot, vēl viens lietderīgs ieguvums ir tas, ka mazāks augļizmetņu skaits nodrošina augļu kokam labāku

mikroklimatu, kas nozīmē, ka tas ātrāk, pūšot vējam, apžūst un rezultātā sēnīšu slimībām ir mazāka iespēja inficēt lapas un augļus. Daudz augļaižmetņu rada labvēlīgu vidi kaitēkļu attīstībai. Vienas ziedkopas augļaižmetņi var būt barības bāze kaitēkļiem pietiekami ilgu laiku, kas tiem ir nepieciešams no izšķīšanās brīža no oliņām līdz brīdim, kad iekūņoties. Nepieciešamības gadījumā tie var viegli pārvietoties no vienas augļaižmetņu kopas uz turpat blakus esošo. Savukārt starp izretinātiem augļaižmetņiem kaitēkļu kāpurim ir jāpatērē laiks, kas nozīmē to, ka pastāv reāla iespēja, ka kāds no putniem tos var pamanīt un noņemt apēšanai. Kāpurus var izcepināt saule, lietus pīles noskalot lejā, kur tos atkal var noņemt zemesdzīvnieku kukaiņi.

• **Lielāki ienākumi audzētājam** – augļi, kas ir lieli, labi krāsoti, izlīdzināti pēc lieluma, iegūst lielāku tirgus vērtību. Tādi ir vairāk un labāk pieprasīti tirgū. Tas nozīmē augstāku cenu un lielākus ienākumus. Zaļi un sīki augļi nevienam jau nav vajadzīgi. Savlaicīgi atbrīvojoties no liekajiem augļaižmetņiem, mēs automātiski paaugstinām tirgus produkcijas iznākumu no platības vienības.

Kad ir īstais laiks retināt?

Jautājums ļoti būtisks, jo ietver vairākus aspektus. Daudzējādā ziņā tas būs atkarīgs no tā, kāda retināšanas stratēģija tiks izmantota.

Pirmā stratēģija attiecas uz ziedēšanas periodu. Tad visbiežāk izmanto īpašas lokanu metālisto zaru sukas. Tās, braucot pa rindstarpu, tiek ievirzītas koku vainagā, un daļa no ziediem vienkārši tiek notraukti nost. Priekšrocība šai metodei ir iespēja darbu izdarīt mehānizēti un ātri. Trūkums ir tas, ka nepieciešams aparāts, kas nav lēts, bet vajadzīgs uz pavisam īsu brīdi.

Nākamā stratēģija attiecas uz augļaižmetņiem. Var tikt izmantotas visdažādākās metodes. Bet ir konkrēts periods, kad šim darbam ir vislielākā jēga.

Viens no instrumentiem augļaižmetņu retināšanai

Veicot pētījumus, konstatēts sekojošs fakts. No apputeksnēšanas brīža sākas atskaites punkts un turpinās līdz 45. dienai. Šajā periodā veiktā retināšana dod vislabvēlīgāko efektu. Galvenais ir tas, ka tiek pārtraukta bioķīmisko reakciju ķēde, kas noved pie tā, ka tiek bremsēti nākamā gada ziedpumpuru veidošanās procesi. Tātad ir iespējams izvairīties no ražošanas periodiskuma. Aterieties: vēlāk veiktā retināšana labvēlīgi ietekmēs novācama augļu kvalitāti, taču ne spēs ietekmēt ražošanas periodiskumu.

Izšķir vairākas metodes, kuras var izmantot augļaižmetņu retināšanā, pielietojot roku darbaspēku. Jāatzīst gan, ja darbu vēlas veikt lielākās platībās, tas prasīs daudz laika. Ja runājam par ābelēm, tad nevajadzētu retināt tās, kurām labi notiek dabiskā augļaižmetņu nobīde un jau dabiski ir tendence veidot lielus augļus. Jāretina tikai tās, kas parasti veido sīkus vai vidēja lieluma augļus. Ja runā par citām kultūrām, tad bumbierēm ir vērts retināt, piemēram, šķirnes 'Pepi', 'Beloruskaja pozņaja'. Labi rezultāti tiek sasniegti tādām vecajām bumbieru šķirnēm kā 'Kurzemes sviesta', 'Durbes vasaras'. Vērtīgi šo darbu ir veikt visām bagātīgi ražojošām plūmju šķirnēm neatkarīgi no plūmes tipa – mājas vai hibrīdā. Dažkārt ir vērts paretināt ļoti bagātīgi aizmetušos saldus ķiršus, jo sevišķi tam ir nozīme mitrās vasarās, kad spēcīgi izplatās parastā un augļu puve.

Ir trīs veidi, kā retina augļaižmetņus ābelēm. Bagātīgi ražojošām 'Orļik',

'Ligita', 'Zarja Alatau' un audzējot bioloģiski, augļaižmetņus retina sprīža at-tālumā vienu no otra. Tā var iegūt izcilu augļu lielumu un kvalitāti. Otrs variants, ka katrā ziedkopā atstāj pa vienam augļaižmetnim. Tā retina ābeles 'Antej' un 'Sinap Orlovskij'. Tas nodrošina labu līdzsvaru starp ražas kvalitāti un kvantitāti. Visbeidzot trešais veids, kas ir specifisks vienai šķirnei – 'Auksis', kad izgriež visus augļaižmetņus, kas ir zaru apakšpusēs. Tas nodrošina labāku augļu krāsošanos sabiezinātos vainagos. Jau-nākās šķirnes veiksmīgi pašretinās, un šāds darbs nav jāveic.

Kādus darbarīkus vislabāk izmantot?

Ja izmanto dārza šķēres, tad tās, kas ir ar spīciem galiem, lai var tikt klāt augļaižmetņu kātiņiem. Veiksmīgi var lietot arī nagu knaibles. Jebkuras šķēres nebūs derīgas, jo turpu šurpu kustības ļoti nogurdina pirkstus, kuros tur šķēres. Interneta veikalos ir redzētas uznavas pirkstiem ar metāla galiem. Iespējams, ka kniebjot ar tādiem, darbs varētu veikties vēl raitāk.

Lai darba ražīgums būtu lielāks, ir svarīgi, lai ābeļu vainagi būtu pazemināti un pietiekoši retināti, jo kāpņu izmantošana būtiski palēnina darba ātrumu. Kā jebkurš darbs, tas prasīs noteiktas iemaņas, toties iepriecinās rezultāts, kuru ieraudzīt ar acīm varēs jau pēc vienas nedēļas. Sākat ar vienu zaru, un lai ieraudzītais iedvesmo tālākam darbam. Ir svarīgi, ka dārzs dod lielus, skaistus un kvalitatīvus augļus ik gadu. Tas ļauj veidot stabilu saimniecības ekonomiku un nodrošināt pastāvīgus ienākumus katru gadu. Lai veicas kvalitatīvas ražas iegūšanā dārzā!

Makšķerēšanas, vēžošanas un zemūdens medību kartes var iegādāties internetā: makskeresanaskarte.lv.

Izplatītājs: Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs, tālr. 29460886.

UZŅĒMĒJDARBĪBA

JA PAKRĪTI, CELIES UN EJ TĀLĀK!

Durbes novadā kopumā ir uzņēmīgi cilvēki,” atzīst Aiva Kasparoviča, LLKC Liepājas biroja uzņēmējdarbības konsultante un Durbes novada lauku attīstības konsultante, iepazīstinot ar zemnieku saimniecības “Oliņi” īpašniekiem – Žīguru ģimeni. Ģimenes uzņēmumā saimnieko Ingus un Kristīne Žīguri, audzinot savas tradīcijas turpinātājus – divus dēlus. Viņu saimniecība izvietojusies “Oliņos”, Tadaiku pagastā, Durbes novadā, kur 1968. gadā sovhoza dārzniecībai tika uzceltas 10 siltumnīcas un kantora ēka.

– Kāds bija jūsu saimniekošanas pats iesākums?

Ingus: – Mani vecvecāki un vecāki bija zemnieki. Tēvs Ēriks pagājušā gadsimta 90-tajos gados bija viens no lielākajiem kāpostu un puķkāpostu audzētājiem Latvijā. Pārņēmu šo stafeti, tikai citā jomā. 2011. gadā mums bija tikai viens zemeņu lauks un divas siltumnīcas ar gurķiem. Visu darījām paši – paši ravējām, paši novācām ražu. Dēls Jēkabs tikko bija iemācījies staigāt, kad jau sāka palīdzēt ražas vākšanā.

Sākām ar mazumiņu, lai redzētu – vai lieta ies. Tā kā viss izdevās veiksmīgi, sākām attīstīt darbību, un 2016. gadā oficiāli izveidojām saimniecību.

“Oliņi” pamatprodukts ir gurķi – tos audzējam lielās platībās un pēc tam pārstrādājam. Gurķis arī prasa vislielāko darbu. Audzējam arī tomātus, papriku, zemenes, avenes, ķiplokus, dažādus zaļumus. Zemeņu audzēšana mums vairāk ir kā sirdslieta. Kopumā apsaimniekojam deviņas 500 kvadrātmetru siltumnīcas, no kurām četras ir apkurināmas. Plānojam apdzīvot arī desmito. Trīs siltumnīcas ar kopējo platību 1500 kvadrātmetru atvēlētas tomātiem. 2500 kvadrātmetri saimniecībā ir gurķiem, 500 kvadrātmetru siltumnīca ar zemenēm. Un vēl viena – stādiem.

Ar programmas LEADER atbalstu 2019. gadā tapa dārzeņu pārstrādes cehs. Marinējam gurķus, bietes, skābējam un štovējam kāpostus un darām daudz ko citu. Esam arī “Novada Garšas” katalogā un pievienojamies Nacionālās pārtikas kvalitātes shēmai “Zaļā karotīte”. Tas nodrošina stabilāku konkurētspēju tirgū un apstiprina mūsu produkta kvalitāti. Pēdējā laikā pircēji arvien vairāk

Foto: no Žīguru ģimenes arhīva

ZEMNIEKU SAIMNIECĪBA “OLIŅI”

- **Saimnieki:** Ingus un Kristīne Žīguri.
- **Atrodas:** Durbes novada Tadaiku pagastā.
- **Pamatnodarbošanās:** gurķu, tomātu, zemeņu audzēšana un dārzeņu pārstrāde, nedaudz kulinārija (dažāda veida salāti).
- **Apsaimniekojamā teritorija:** vairāk nekā 4 hektāri.
- **Iecienītākās šķirnes:** gurķiem – *Mirabella, Merengue F1, Balkan F1, SV4097CV F1* u. c., tomātiem – *Brukliņa, Avenū, Plūmju, Vērša sirdis, ķirštomāti, Honey Moon, Cassarosa F1* u. c.

pievērs uzmanību veselīgākiem produktiem, par kuriem viņi ir gatavi arī attiecīgi maksāt. Tagad mums ir ideāls modelis: paši audzējam, ražojam un tirgojam!

Vēl saimniecībā realizēts Mazo lauksaimnieku atbalsta projekts – sakārtota katlu māja, lai daļu no siltumnīcām varētu apkurināt un ražu iegūt iespējami agrāk.

Kristīne: – Mūsu bērniņā vasarās esam strādājuši, visu skolai paši sapeļņijām. Mūsdienās bērnus vecāki vairāk palutina.

Nāku no Latvijas kuplākās ģimenes – esam ģimenē piecpadsmit bērni. Kaut mammai tagad ir 75 gadi, bet joprojām

Žīguru ģimenes kopbilde Jūrmalā – ļoti retais, laimīgais brīdis, kad visa ģimene ir kopā un dodas atpūsties

enerģiski darbojas bioloģiskajā saimniecībā. Mans rūdiņums ir no mammas. Man bija 20 gadu pieredze tirdzniecībā, vadīju veikalu, kārtāju dokumentāciju. Man palīdzēja arī pieredzes apmaiņas braucieni, zināšanas deva kursi, ko rīkoja Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs.

Mums labi ir tas, ka esam divi. Sieva visvairāk sapratīs vīru, ja abi ir savā lietā iekšā. Un, kad esam aprītē, veidojas kontakti, atbalsts, un viss notiek.

– **Kuriem produktiem ir piešķirta “Zaļās karotītes” zīme?**

Ingus: – Skābiem kāpostiem, marinētām bietēm, mazaizvētiem gurķiem – tas ir kvalitatīva produkta atzinums un garants. Mēs nelietojam konservantus, tāpēc produkcijai termiņš ir īss un attiecīgi augstāka cena.

Kristīne: – Marinētie gurķīši ir pēc manas mammas īpašās receptes un ar vīra uzlabojumu (*smejas*).

Ingus: – Daudz dažādus padomus, kā audzēt un pārstrādāt produkciju, deva iepriekšējais šī īpašuma saimnieks Gunārs Lērums. Skābēti kāposti ir pēc viņa receptes. Gunārs Lērums pamācīja, kā pareizi skābēt kāpostus. Cits recepti neizpaustu, bet viņš pastāstīja, kā būtu garšīgāk.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

– Kur var iegādāties jūsu produkciju?

Ingus: – Liepājā z/s “Oliņi” stendā tirdzniecības centrā “Baata”, veikalā “Aija” un z/s “Oliņi” tirdzniecības vietā Pētertirgus skārņos. SIA “Zālītes A” Liepājā un Grobiņā. Durbē veikalā “Lindale”, Lieģu veikalā “Kristaps”, “top!” veikalu tīklā, “Lāčos”, SIA “Otaņķu gardumi”. Daļa produkcijas nonāk Rīgas vairumbāzēs.

Kristīne: – Sestdienās braucam uz Saldus tirgu, arī tur produkciju ir iecienījuši, raksta mums un gaida. Tas ir mūsu lielākais gandarījums, ka novērtē. Tas dod stimulu iet un darīt! Bet ne jau vienmēr iet tik spīdoši, bet mēs no kļūdām mācāmies.

– Kā jūs atpūšaties?

Kristīne: – Strādājam ļoti daudz. Mums nav sestdienu un svētdienu. Tādā rītenī ir dzīve, īpaši, kad jāsagatavojas sestdienas tirgum, tad vienos naktī ieņem gulēt un piecos no rīta jau jāceļas. Piektdienas ir tās trakākās. Svētdienas rīti ir vienīgie, kad varam izgulēties. Jau sestdienas vakarā izslēdzam telefonu. Pa dienu visa kā ir daudz, vajag atpūtināt prātu un restartēties. Laimīgākie brīži ir tad, kad varam būt visi kopā.

– Kā varat raksturot savu darba komandu?

Kristīne: – Ingus ir stingrs un prasīgs. Nelaidīs tālāk produkciju, ja nebūs nogaršojis. Viņam galvenais ir kvalitāte. Ja nav, tad nav! Visam jābūt pēc receptes. Ingus ļoti patīk uzņemt ciemiņus, visi zina, ka te varēs garšīgi paēst.

Ingus: – Man nevajag par zemu cenu sliktu kvalitāti! Nevaru ciest, ja

tirgo štruntus. Tāpēc es negribu, ka manā stendā uz letes stāvētu brāķēti, bojāti gurķi. Man ir svarīgi, lai pircēji atgriežas. Prieks, ka mums jau ir izveidojies savs klientu loks.

Kristīne: – Dēlam Jēkabam ir astoņi gadi, viņš jau grib palīdzēt dažādos darbos. Piecpadsmiņgadīgajam Kristeram patīk plaut zāli opja saimniecībā. Savukārt meita Sintija dzīvo Kanādā, nodarbojas ar laikmetīgo dejas mākslu, un nu jau mums ir arī mazbērniņš.

Mums ir deviņi algoti darbinieki. Ar NVA projekta palīdzību saimniecībā esam izveidojuši divas subsidētās darba vietas. Drīzumā ņemsim vēl kādu sezonas strādnieku siltumnīcā. Mums ir palaimēties ar kolektīvu. To, kurš strādā, mēs novērtējam un cenšamies papildus motivēt.

– Kas ir jūsu sadarbības partneri?

Ingus: – Labs atbalsts projektu realizēšanai ir valsts attīstības finanšu institūcijā ALTUM, arī Aiva Kasparoviča, LLKC Liepājas biroja uzņēmējdarbības konsultante un Durbes novada lauku attīstības konsultante, vienmēr dalās ar savām zināšanām.

Kristīne: – Man palīdzēja arī pieredzes apmaiņas braucieni, zināšanas deva kursi, ko rīko Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs.

Lai nodrošinātu sortimentu un saimniecības darbību, mēs labprāt sadarbojamies ar vietējiem audzētājiem, uzpērkam sīkzaļumus, ābolus un citus kultūraugus. Vēl sadarbojamies ar SIA “Baltic Agro”, MULTIPACK, z/s “Melnalkšņi”, “Pakella”, “AM Ozoli”, “Mārupes

sēklas”, “Plēve LV” u. c.

– Kādas atziņas jums nesis covid-laiks? Vai šoziem bija mazāk darba?

Ingus: – Kā tad! Viss sākās tieši ziemā, kad izlēmām pievērsties kulinārijai, gatavot dažādus fasētos salātus. Tā lieta aizgāja! Šobrīd “silke kažokā” ir visiecenītākie salāti. Vēl ražojam rasolu, gaļas salātus, nu jau sortiments mērāms padsmītos veidu. Salātus gatavojam no māju olām un lielākoties no mūsu audzētās un pārstrādātās produkcijas.

– Vai ir, kas darbā sarūgtina?

Ingus: – Jā! Kad man tirgū blakus *pa lēto* tirgo poļu zemenes, uzdodot par Latvijas. To PVD vajadzētu stingrāk kontrolēt. Lai paņem analīzes no stenda, kur tirgo un no saimniecības... esmu tik dusmīgs uz šo krāpniecību, ka pats esmu gatavs samaksāt par analīzēm! Ja tirgo poļu, tad tā arī vajag norādīt, ka poļu!

– Kādi ir tuvākie nākotnes izaicinājumi?

Ingus: – Vēl ļoti daudz ir jāiegulda. Dīemžēl nav man rados tēvocis miljonārs (*nosmej*). Bet plāni man ir kā Napoleonam! Lūk, iegādājos augsnes mērītāju, lai uzreiz būtu viss skaidrs – tas nosaka pH līmeni, mitrumu, barības vielu daudzumu, vai augsne ir par skābu vai par sārmainu. Tas ir svarīgi labas ražas iegūšanai.

Šogad pirmo gadu izmēģinām audzēt zemenes uz salmu ķīpām, ražos visu sezonu, vēl redzēs, kā mums te ies... Vēl jāmodernizē siltumnīcas, jāiegādājas izbraukumu busiņš, jāuzkopj apkārtnē, lai var izvērst arī tūristu apmeklējumus. Ar katru gadu attīstāmies.

Esam salīdzinoši jauns uzņēmums, kas pārstrādes ražošanu ir sācis nesen, tad mūsu lielākais izaicinājums ir kļūt atpazīstamiem Latvijas tirgū.

– Kā par jums var uzzināt vairāk?

Ingus: – Par jaunumiem var uzzināt, sekojot feisbuka kontā – z/s “Oliņi”, un drīz taps arī mūsu mājaslapa.

– Ko jūs ieteiktu jaunajiem lauku uzņēmējiem?

Kristīne: – Jābūt mazliet trakam (*nosmej*). Uzreiz jau nekas tāds liels nenotiks, vajag pamazītiņām...

Ingus: – Nevajag raustīties, ja ir mērķis, jāiet tik uz priekšu! Klāt neviens neko nenesīs. Saimniecības moto – “Ja pakrīti, celies un ej tālāk!” **L**

Sanita Dejus, Durbes novada sabiedrisko attiecību speciāliste, sadarbībā ar LLKC Liepājas biroju

Kristīne Žigure z/s “Oliņi” tirdzniecības stendā

MEŽSAIMNIECĪBA

VAI UZTURĒŠANOS MEŽĀ VAR IEROBEŽOT?

Iestājoties vasarai, arvien vairāk pieaug cilvēku vēlme izbaudīt dabu, doties mierīgās pastaigās pa mežu. Tomēr nereti gadās, ka mežā aktivitātes iecienījuši arī asu izjūtu cienītāji, pārvietojoties pa neceļiem, purviem un grūti izbraucamām vietām, radot neērtības meža īpašniekiem un nodarot neatgriezeniskus bojājumus dabai.

Tiesības uzturēties mežā

Tiesības uzturēties mežā nosaka Meža likuma 5. pants, kurā teikts: "Fiziskām personām ir tiesības uzturēties un brīvi pārvietoties valsts un pašvaldības mežā, ja normatīvajos aktos nav noteikts citādi un ja tajā nav ierīkotas speciālas nozīmes plantācijas vai iežogotas meža platības dzīvnieku turēšanai nebrīvē un aizsargjoslas ap ūdens ņemšanas vietām atbilstoši normatīvo aktu prasībām. Transportlīdzekļus atļauts lietot, tikai pārvietojoties pa ceļiem un dabiskām brauktuvēnēm, izņemot pārvietošanos meža aizsardzības, valsts aizsardzības vai sabiedrības drošības uzdevumu veikšanai, kā arī meža apsaimniekošanas darbu veikšanai, saskaņojot ar meža īpašnieku vai tiesisko valdītāju."

Īpašnieka kontaktinformāciju varēs noskaidrot

Nereti gadās, ka, veicot kādus darbus savā meža īpašumā, rodas vajadzība saskaņot darbības vai informēt kaimiņus par kādām aizdomīgām darbībām viņa mežā, bet nezinām viņa kontaktinformāciju.

Lai šo situāciju labotu, ir pieņemti grozījumi Meža likumā, kuri stājušies spēkā š. g. 19. maijā. Galvenās izmaiņas veiktas 5. pantā: "Lai saskaņotu pārvietošanos pa blakus esošām zemes vienībām, meža īpašnieks vai tiesiskais val-

dītājs var vērsties Valsts meža dienestā vai pašvaldībā ar lūgumu sniegt zemes vienības īpašnieka vai tiesiskā valdītāja kontaktinformāciju (tālruna numuru un elektroniskā pasta adresi). Valsts meža dienests vai pašvaldība sniedz to rīcībā esošo kontaktinformāciju, kuru zemes vienības īpašnieks vai tiesiskais valdītājs sniedzis minētajām institūcijām, saņemot citu pakalpojumu."

Uzturēšanos mežā var ierobežot

Ir gadījumi, kad pašvaldība pēc Valsts meža dienesta vai vides aizsardzības institūcijas ierosinājuma ugunsdrošības, īpaši aizsargājamo dabas teritoriju, meža augu un dzīvnieku aizsardzības interesēs var ierobežot fizisko personu tiesības uzturēties un brīvi pārvietoties mežā. To arī nosaka Meža likums.

Savukārt arī meža īpašnieks vai tiesiskais valdītājs var ierobežot fizisko personu uzturēšanos un brīvu pārvietošanos mežā. Meža likumā noteikts, ka tādā gadījumā meža īpašnieka pienākums ir norobežot attiecīgo teritoriju ar pārskatāmiem brīdinājuma uzrakstiem. Ja tas nav izdarīts, tad ierobežojumi nebūs spēkā.

Šis likuma punkts neattiecas uz valsts

amatpersonām un nacionālā meža monitoringa vai vides monitoringa veicējiem, kuriem, pildot darba pienākumus, ir tiesības bez ierobežojumiem pārvietoties mežā, ja nepieciešams, uzrādot dienesta vai darba apliecību.

Uzturoties mežā jāievēro noteikumi

Pieaugot cilvēku vēlmei biežāk atpūsties mežā, gadās, ka aizmirstam, ka ir noteikumi, kas jāievēro. To nosaka Meža likuma 6. pants: "Uzturoties mežā, personas pienākums ir ievērot meža ugunsdrošības noteikumus, nebojāt meža augsni un meža infrastruktūru, nepiesārņot mežu ar atkritumiem, ievērot noteikto kārtību atpūtas vietu izmantošanā, nepostīt putnu ligzdas un skudru pūžņus un citādi nekaitēt meža augiem un dzīvniekiem."

Jāatceras, ka vasaras periodā, iestājoties ugunsnedrošajam laika posmam, kas šogad ir noteikts jau no 26. aprīļa, uzturoties mežos un purvos aizliegts:

- nomest degošus vai gruzdošus sērkokociņus, izsmēkus vai citus priekšmetus;
- kurināt ugunscurus, izņemot īpaši ierīkotas vietas, kas nepieļauj uguns izplatīšanos ārpus šīs vietas;
- atstāt ugunscurus bez uzraudzības;
- dedzināt atkritumus;
- braukt ar mehāniskajiem transportlīdzekļiem pa mežu un purvu ārpus ceļiem;
- veikt jebkuru citu darbību, kas var izraisīt ugunsgrēku.

Tiesības un pienākumi, uzturoties mežā, ir noteikti likumdošanā un par to neievērošanu var iestāties atbildība un var nākties maksāt sodu.

Jāpiebilst, ka vasaras sākums ir daudzu meža dzīvnieku mazuļu dzimšanas laiks, un vērtīgākie dabā gājēji nereti šai laikā var tos pamanīt. Taču mazuļus labāk neaiztikt un iespējami ātri doties tālāk, jo dzīvnieku māte ir turpat tuvumā un vēro notiekošo.

Novēlu meža gājējiem būt saprotošiem, ja uzturēšanās mežā būs kādā vietā ierobežota, jo esam meža valsts un atpūtas taku un vietu mums ir ļoti daudz. **LL**

IETEIKUMI

- Lai vieglāk atrastu atpūšanās vietu mežā un to piederību AS "Latvijas valsts meži" piedāvā mobilo lietotni LVM GEO, kura ir brīvi pieejama jebkuram lietotājam izmantošanai dabā.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

BRISELES
GAITEŅOSEK LAUJ ATBALSTĪT
PUTŅKOPJUS

Eiropas Komisija (EK) maijā apstiprināja 9,35 miljonu eiro vērtu Latvijas izstrādātu atbalsta mehānismu koronavīrusa krīzes skartajai mājputnu un olu ražošanas un pārstrādes nozarei.

Latvija putnkopjiem paredzējusī divus atbalsta pasākumus: atbalsts tiešu dotāciju veidā, lai daļēji segtu ienākumu zaudējumus, ko cita starpā radīja vajadzība sūtīt tirgum domātus svaigus produktus uz pārstrādi; atbalsts tirgū laikā nepārdotu putnu turēšanas izmaksām.

EK norāda, ka Latvijas atbalsta mehānisms atbilst ES nosacījumiem par pagaidu atbalstu. Paredzams, ka viens uzņēmums, kas nodarbojas ar olu un mājputnu primāro ražošanu, varēs saņemt līdz 225 000 eiro atbalstu, bet uzņēmums, kas nodarbojas ar olu, mājputnu un to produktu pārstrādi, varēs saņemt līdz 1,8 miljoniem eiro. Atbalsta mehānisms varēs darboties līdz 2021. gada 31. decembrim. EK secināja, ka pasākums ir nepieciešams, piemērots un samērīgs, lai novērstu nopietnus traucējumu dalībvalsts ekonomikā. **LL**

ZINOJUMS PAR APPUTEKSNĒTĀJU
INICIATĪVU

Eiropas Komisija publicējusi ziņojumu par Eiropā pirmās Apputeksnētāju iniciatīvas darba rezultātiem, norādot – lai arī rezultāti ir, tie nav pietiekami apputeksnētājkukaiņu aizsardzībai.

EK ziņojumā konstatē, ka desmitā daļa bišu un tauriņu sugu Eiropā ir apdraudētas un trešā daļa ir uz iznīkšanas robežas. Lai arī 2018. gadā iedarbinātās Apputeksnētāju iniciatīvas īstenošanā ir gūti būtiski panākumi, taču pastāv vairāki faktori, kuru dēļ apputeksnētāju skaits turpina samazināties.

Ziņojumā minēts, ka iniciatīva kopumā joprojām ir derīgs rīcībpolitikas instruments, kas ES, dalībvalstīm un ieinteresētajām personām dod iespēju rīkoties, lai apputeksnētāji neiznīktu. Līdz 2020. gada beigām ir veiktas vairāk nekā 30 darbības, kas palīdz īstenot trīs prioritātes: uzlabot zināšanas par apputeksnētājiem; novērst apputeksnētāju iznīkšanas cēloņus; iznīkšanas apturēšanā iesaistīt sabiedrību. Cita starpā EK izveidojusi "Apputeksnētāju parku" – interaktīvu digitālu rīku, kura uzdevums ir palielināt informētību par to, cik bīstama ir apputeksnētāju iznīkšana, un mobilizēt globālu rīcību šīs problēmas risināšanai. "Apputeksnētāju parks" ir virtuālajā realitātē modelēts 2050. gads pasaulē, kur apputeksnētāji kukaiņi ir gandrīz izzuduši.

ES Apputeksnētāju iniciatīvā ir izstrādāta ES mēroga shēma, kas paredzēta apputeksnētāju sugu monitoringam, tās uzdevums ir veidot labāku izpratni par šo sugu populāciju statusu un to iznīkšanas cēloņiem.

EK norāda, lai arī apputeksnētāju pētniecībā tiek darīts daudz, tomēr vairāk jācenšas novērst tieši to dzīvotņu izzušanu lauksaimniecības ainavās, kā arī jāmazina pesticīdu ietekme. Šim nolūkam ES Biodaudzveidības stratēģijā līdz 2030. gadam, kā arī ES stratēģijā "No lauka līdz galdam" un ES Nulles piesārņojuma rīcības plānā šo problēmu risināšanai ir izvirzīti konkrēti mērķi: paplašināt aizsargājamās teritorijas; atjaunot ekosistēmas; atbalstīt bioloģisko lauksaimniecību; lauksaimniecības zemēs atjaunot daudzveidības ziņā augstvērtīgus ainavas elementus; būtiski samazināt pesticīdu un citu apputeksnētājiem kaitīgu vides piesārņotāju izmantošanu. Jaunā ES stratēģija par pielāgošanos klimata pārmaiņām un stingrāki mērķi attiecībā uz klimatneitralitāti palīdzēs mazināt klimata pārmaiņu ietekmi uz apputeksnētājiem.

Komisija 2021. gada otrajā pusē sāks apspriedes, kuru laikā apkopos ekspertu, ieinteresēto personu un iedzīvotāju viedokļus ar mērķi uzlabot Apputeksnētāju iniciatīvu un apzināt turpmākus pasākumus tās ilgtermiņa mērķu īstenošanai. **LL**

PALIELINA ES ZIEMĀJU
RAŽAS PROGNOZES

AREAS OF CONCERN - EXTREME WEATHER EVENTS

— palielināts nokrišņu daudzums — nokrišņu deficīts
— ilgstoši pazemināta temperatūra

ES ziemāju kultūraugu ražas prognozes ir labākas, nekā tika prognozēts ziemā, jo Francijā, Rumānijā, Bulgārijā, Ungārijā un vairākās citās Eiropas dienvidu un Centrāleiropas valstīs laikapstākļi bijuši pietiekami labi to veģetācijai, liecina Eiropas kultūraugu monitoringa biļetena informācija.

Lai arī nelabvēlīgie ziemas un pavasara laikapstākļi ietekmēja ražas prognozes Grieķijā un ES ziemeļu valstīs, ES centrālajā daļā apstākļi bijuši gana labi. Gada sākumā Eiropas kultūraugu monitoringa prognozēja ES 5,52 t/ha lielu vidējo graudaugu ražu, aprīļa prognozes ir uzlabotas, paredzot 5,56 t/ha. Tostarp kviešiem prognozē vidēji 5,70 t/ha, miežiem – 4,89 t/ha, kukurūzai – 7,91 t/ha.

Monitoringā norādīts, ka ārkārtīgi zemai temperatūrai ziemā un un nokrišņu novirzēm pavasarī bijusi ierobežota ietekme uz viengadīgajiem kultūraugiem.

Pārskata periodā lielu Eiropas daļu skāra spēcīgi aukstuma viļņi. Visizteiktākie tie bija ziemeļrietumu Eiropā, nedaudz mazāki – centrālajā, austrumu un ziemeļu daļā. Aukstuma dēļ nedaudz aizkavējusies graudaugu augšana, tas radījis bojājumus ziedošajām rapšu audzēm, bet nav būtiski ietekmējis ražas potenciālu.

Lietus deficītam, kas kas pavasarī bija novērots vairākos ES reģionos, nebija negatīvas ietekmes uz ražas potenciālu, jo ūdens saturs augsnē reģionu lielākajā daļā saglabājās atbilstošā līmenī, un iztvaikošana bijusi relatīvi zema. Lietus daudzums citās Eiropas daļās labvēlīgi ietekmēja kultūraugus, atjaunojot ūdens līmeni augsnē. **LL**

Sagatavoja Iveta Tomšone,
LLKC Apgāda vadītāja

Termins, kura laikā var iesniegt pieteikumu, iesniegumu vai atskaiti, iesniegumu un atskaitu apkopošanas datums vai iesniegšanas beigu datums.

SVARĪGĀKIE DATUMI, KURUS LAUKU UZNĒMĒJS NEDRĪKST AIZMIRST 2021. GADA JŪLIJĀ

Termins	Jūnijs							Jūlijs							Augusts																			
	1	5	15	17	19	21	22	22	24	25	30	1	3	10	15	17	17	19	20	21	23	24	31	1	10	15	16	17	19	20	21	23	24	31
Platību maksājumi																																		
Pievienotās vērtības nodoklis (PVN)																																		
Mikrouzņēmumu nodoklis																																		
Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas																																		
Dabas resursu nodoklis																																		
Darījumu kvītis																																		
Skaidras naudas deklarēšana																																		
Grāmatvedība un nodokļi																																		
Uzņēmumu ienākuma nodoklis																																		
Gada pārskats																																		

VIEDIE CIEMI

ALSUNGĀ RADĪTA APLIKĀCIJA TŪRISMA UZŅĒMĒJIEM

Alsungas viedajā ciemā uzskata, ka jebkuras idejas īstenošana ir savstarpēja sadarbība un nepārtraukta mācīšanās. Patiesi, lielo mērķu sasniegšanai, dodoties pretī vīzijai par savu teritoriju, kas balstīta kopējās dzīves kvalitātes uzlabošanā, soli pa solim kopā tiek liktas zināšanas, prasmes un iemaņas.

Inovātivi risinājumi var palīdzēt virzīties pretī mērķu sasniegšanai. Tie var tikt īstenoti dažādās dzīves jomās – kādiem tie vietējā teritorijā var atgriezt sen zudušus pakalpojumus, kādam citam – radīt jaunas uzņēmējdarbības formas, vēl kādam – uzlabot dzīves kvalitāti, arī – atvieglot ikdienas soli, papildus veicinot arī savstarpēju sadarbību.

Man ir labi, ja arī citiem ir labi

Ideja par noderīgas mobilās aplikācijas izstrādi radās, kad viedā ciema iniciatīvas grupas dalībnieks **Kristaps Vītoliņš** piedāvāja savas programmas zināšanas, lai vietējos interventus apmācītu programmēt. Lai mācības būtu jēgpilnas un mērķtiecīgas, tika nolemts kopīgiem spēkiem radīt mobilo aplikāciju vietējo tūrisma uzņēmēju savstarpējās sadarbības veicināšanai. Programmēšanas mācības uzsāka 11 cilvēku grupa – skolēni, skolotāji, uzņēmēji un citi interesenti.

Patlaban aplikāciju testē vairāki Alsungas novada mazie uzņēmēji, un drīzumā tā tiks piedāvāta plašākam lietotāju lokam. Aplikācijā reģistrējušies tūrisma uzņēmēji viegli var uzzināt, kur iespējams iegādāties sklandraušus, pīrāgus vai citus vietējos gardumus. Tāpat iespējams uzzināt, vai vietējās naktsmītnes ir pieejamas un burkānu vīns gatavs. Mērķis ir vienam otru atbalstīt – ja pats nevaru nodrošināt ar kādu izstrādājumu vai pakalpojumu, tad labprāt sadarbošos ar kaimiņu.

Attīstoties sadarbībai ar vēsturiskā suitu novadā ietilpstošo Jūrkalni un

Kristaps Vītoliņš pie Alsungas ezera

Gudeniekiem, iecerēts, ka mobilā aplikācija tiks papildināta ar visu suitu teritorijā darbošos mazo uzņēmēju tūrisma piedāvājumu.

Papildus kopā ar Alsungas vidusskolas skolēniem un citiem interesentiem programmēšanas mācībās tika radīts Saules sistēmas virtuālās realitātes modelis, kas skolēniem labi parāda neierobežotās iespējas digitālajā pasaulē un iedvesmo interesēties par zinātni. Iespējams, ka jaunieši, apgūstot programmas pamatus, turpinās savas karjeras attīstību šajā virzienā.

Esam gandarīti, ka 23. februārī projekta *SmartRural21* organizētajā starptautiskā pasākumā viedajiem ciemiem “Smart Village Academy” Kristaps Vītoliņš dalījās pieredzē par Alsungas viedā ciema paveikto un nākotnes plāniem, pastāstot arī par digitālo tehnoloģiju labāku izmantošanu un īstenotajām programmēšanas mācībām Alsungā.

Jaunas prasmes viedā ciema attīstībai

Jaunās zināšanas un prasmes uz Alsungas viedo ciemu atveda Kristaps Vītoliņš, kurš līdz ar pirmo vīrusa *Covid-19* vilni ar sievu Ilzi un bērniem pārcēlies no Rīgas. Pats vēlāk stāstīja: “Nav nejausi-

ba, ka esam Alsungā. Vecvecāki nāk no Alsungas”. Tas ir tas, kas viņam un ģimenei rada piederības sajūtu šai vietai. Kristapam ir gandarījums, ka viņš un viņa ģimene var staigāt pa ielām, pa kurām reiz staigājuši viņa vecvecāki.

Uzsākot dzīvi Alsungā, Kristaps pamanījis Alsungas viedā ciema iniciatīvas grupas aktivitātes un degsmi par vietējo teritoriju un vērtībām. Drīz arī kopā ar sievu nolēmuši pievienoties šāda veida iniciatīvā. Kristapa sieva Ilze ļoti labprāt iesaistās dažādās diskusijās un dalās ar savām idejām, pēta un veic aptaujas. Gada sākumā Ilze apmācīja vietējos mazos ražotājus datu analizē, izmantojot *Excel*.

Viedā ciema ideja patiesībā arī balstās tajā, ka katrs interesents nāk un piedalās ar savām zināšanām un prasmēm, lai kopīgi virzītos pretī izraudzītajiem mērķiem, sasniedzot vīziju par savu teritoriju – par vietu, kādā vēlamies dzīvot.

Vietējās vērtības balstītas zināšanas un prasmēs

Kristaps kā īstens suitu patriots gandarīts, ka nepieciešamos speciālistus mājas remontam spēj atrast tepat – Alsungas novadā. Vietējais galdnieks ģimenei izgatavo mēbeles, bet pārtiku sagādā vietējie mazie ražotāji – mājražotāji.

Lai arī pašam par būvniecību nekas līdz šim nebija zināms, šodien jau apguvis daudzas noderīgas prasmes.

Kristaps stāsta, ka Alsungā izjūt ļoti lielu kopienas sajūtu, ko Rīgā vai citā vietā nekad nav varējis iegūt. “Svarīgi, lai Alsungā arī pēc 10, 15 gadiem dzīvotu cilvēki. Tāpēc ļoti nozīmīgi, ka arī mēs katrs iesaistāmies dažādās iniciatīvās un darbojamies pēc vislabākās sirdsapziņas,” atzīst Kristaps.

Plašāka informācija par Alsungas viedā ciemā īstenotajām aktivitātēm atrodama *Facebook* grupā *@SmartVillageAlsunga*. Alsungas viedais ciems – pirmais Latvijas viedais ciems *Smart Rural 21* – *Facebook* grupā *@SmartRural21*. Atbalsts viedajiem ciemiem – Latvijas Lauku tīkls: <http://www.laukutikls.lv/nozares/lauku-telpa/viedie-ciemi>.

KAS IR VIEDAIS CIEMS?

Iedzīvotāju kopiena, kuru vieno kopīga identitāte, teritorija un/vai intereses, un kas, balstoties uz savām esošajām stiprajām īpašībām un vērtībām, uzņemas meklēt praktiskus risinājumus izaicinājumiem, ar kuriem tā saskaras.

NOVADA GARŠA

KATALOGS WWW.NOVADAGARSA.LV PAPILDINA PIEDĀVĀJUMU

“Novada Garšas” katalogā pašlaik pieejama informācija par teju 900 mazajiem ražotājiem un to piedāvāto produkciju visā Latvijā. Pieejamās informācijas apjoms par vietējiem uzņēmējiem aizvien pieaug, jo beidzot katalogā reģistrēties var arī pašmāju tirgotāji, ēdinātāji un kooperatīvās sabiedrības.

Līdz šim saimniecību nonākšana katalogā bija atkarīga no “Novada Garšas” komandas darba. Taču nu radīta iespēja uzņēmējiem arī pašiem ievadīt, labot un papildināt informāciju par savu piedāvājumu.

Katalogā jau esošie saimnieki nu var ielogoties sistēmā, lai atjauninātu vai papildinātu informāciju par aktuālo produkciju, izmaiņām piegādēs vai sortimentā. Savukārt saimnieki, kuri vēl tikai vēlas kļūt par kataloga dalībniekiem, var pierēģistrēties un, saņemot apstiprinājumu par atbilstību kataloga prasībām, ievadīt visu nepieciešamo saimniecības informāciju.

Atgādinām, ka galvenais kritērijs, lai iekļautos katalogā www.novadagarsa.lv – mājražotājs vai mazais ražotājs ir oficiāli reģistrēts, bet piedāvātā produkcija tapusi, izmantojot vismaz 70% vietējas izcelsmes izejvielu, kas izaudzēta pašu saimniecībā vai iegādāta no cita pašmāju ražotāja.

Katalogā aicinām reģistrēties arī citu nozaru uzņēmējus:

- tirgotājus, kuriem pieder ne vairāk kā 10 veikali un kuru produktu sortimentā ir vismaz 7 dažādu Latvijas lauksaimnieku, mājražotāju vai pārstrādes uzņēmumu ražotu produk-

KATALOGS
www.novadagarsa.lv
PIEDĀVĀ!

- Iepazīsti vairāk nekā 800 vietējos ražotājus
- Uzzini par produktu piegādes un pašlasīšanas iespējām
- Atrodi bioloģiskos, Zaļās karotītes un GLOBALG.A.P. saimniekus
- Meklē uzņēmumus, kas piedalās iepirkumos

NOVADA GARŠA
LATVIJA

GLOBALG.A.P.

tu kategorijas katrā veikalā, izņemot konkrēta produkta pārstrādes uzņēmuma veikalus;

- ēdinātājus (restorāni, kafējnīcas, ēdnīcas, bistro u. c.), kuri iepērk produktus no Latvijas lauksaimniekiem, mājražotājiem vai pārstrādes uzņēmumiem un kuru ēdienkartē ir vismaz 3 ēdienu piedāvājums, kuru pagatavošanai izmantoti tikai vietējo lauksaimnieku, mājražotāju vai pārstrādes uzņēmumu produkti, un to izcelsme norādīta pie katra ēdiena (izņēmums ir produkti, kurus Latvijā nav iespējams izaudzēt vai iegūt, piemēram, pipari, sāls);

- kooperatīvās sabiedrības, kuras apvieno Latvijas lauksaimniekus, mājražotājus un/vai pārstrādes uzņēmumus.

Kataloga mērķis ir apzināt un vienviet apkopot Latvijas mazos ražotā-

jus, mājražotājus, ēdinātājus, tirgotājus un kooperatīvās sabiedrības, tādējādi radot regulāri aktualizējamu datu bāzi, kas ļautu sabiedrībai iepazīt pašmāju ražotājus un viņu piedāvājumu.

Katalogā rodama informācija par 260 bioloģiskajiem un 123 integrētajiem ražotājiem, kā arī tiem, kuriem piešķirtas kvalitātes zīmes – 35 saimniecības ar “Zaļo karotīti” un 3 – ar GLOBALG.A.P sertifikātu.

E-pasts saziņai: info@novadagarsa.lv

Ilze Rūtenberga-Bērziņa,
LLKC sabiedrisko attiecību vadītāja

Lauku Lapa

Izdots SIA “Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs” Apgāda
Adrese: Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pagasts, Ozolnieku novads, LV-3018
Tālrunis: 63050220
Apgāda vadītāja Iveta Tomsone
“Lauku Lapas” redaktore Dace Millere
Reģistrācijas Nr. 000740319
Iespēsts SIA “IBC Print Baltic”
“Lauku Lapa” var abonēt Latvijas Pastā, abonēšanas indekss 1163

Citējot un/vai pārpublicējot izdevuma “Lauku Lapa” rakstus, atsaucē obligāta. Pārpublicēšanai jāsaņem Apgāda rakstiska atļauja.

